

Александар РАКОВИЋ

РЕПУБЛИКА СРПСКА И ПОЗИТИВНЕ ПЕРСПЕКТИВЕ РАЗДРУЖИВАЊА БИХ

И после 25 година од увођења протектората у Босни и Херцеговини, и поред још дужег војног и политичког интервенционизма, у тој отцепљеној југословенској републици није створено ништа јединствено. Све што има привид јединственог наметнуто је одлукама међународне заједнице, а посебно високих представника који су сами себи доделили улогу окупационих гувернера. Република Српска и Федерација БиХ удаљене су једна од друге више него икад.

С тим у вези је и последња одлука високог представника Валентина Инцка да преко свог наметнутог решења од 23. јула 2021. у Републици Српској и Федерацији БиХ уведе орвеловску контролу мисли, речи и дела тако што се грађанима забрањује да слободно говоре о најспорнијим темама какве су ратни догађаји у Сребреници (1992–1995) и пресуде Хашког трибунала. На примеру генерала Миломира Савчића – коме је због јавних изјава Тужилаштво БиХ у Сарајеву 9. августа 2021. одредило притвор – видимо да се Инцкова орвеловска одлука већ спроводи, само упакована у другачије образложење.

Питање је тренутка када ће остали грађани Републике Српске који су се оглушили о Инцкове тоталитарне мере бити изложени позивима тужилаштва сарајевског режима, а ако се не одазову – такође је питање краћег временског рока када ћемо присуствовати првим привођењима Срба. Као што Србима из Републике Српске на тај начин може бити ускраћена и физичка слобода, тако и Србима из Републике Србије може бити и ускраћена слобода кретања и уласка у БиХ уколико се буду критичким ставом одупирали Инцковим одлукама.

Инцко, притом, каже да је октроисану одлуку донео како би допринео да се Босна и Херцеговина постави на „здраве темеље“. У праву је уколико мисли да је то у потпуности у складу са Орвеловом „Мисаоном полицијом“ која грађане хапси због слободно исказаног мишљења, а и Орвеловим „Министарством љубави“ које психички и физички мучи људе. И тај Орвелов футуристички свет моделован је тако да буде на „здравим темељима“, али „здравим темељима“ тоталитаризма.

Зар нису Бењамин Калај, Оскар Поћорек, Стјепан Саркотић и Анте Павелић такође желели да поставе Босну и Херцеговину на, по њиховом мишљењу, „здраве темеље“ бошњаштва и хрватства, римокатоличког клерикализма и апсолутног антисрпства? Да, јесу. Наравно, под тим „здравим

темељима“ крије се намера да Срба западно од Дрине више не буде. Стога је јасно због чега Владимир Ћоровић пише да је аустроугарска управа у Босни и Херцеговини била право „духовно сатирање“.

Кад је схватио да његова идеја „босанске нације“ нема проходност, аустроугарски окупациони гувернер у Босни и Херцеговини Бењамин Калај је 1902. написао да би се великохрватска хегемонија над јужнословенским простором могла успоставити под Аустро-Угарском, те да би та Велика Хрватска, поред Босне и Херцеговине, могла да обухвати Србију, Црну Гору и Стару Србију. Калајеве намере да се створи „Велика Хрватска“ и слични планови хрватских правашко-франковачких идеолога кулминирали су у Независној Држави Хрватској геноцидом над Србима, Јеврејима и Ромима (1941–1945).

То и јесте суштина свих таквих типова интервенционизма, тврђих или меких, да Републике Српске и Срба у Босни и Херцеговини више не буде, да се у најрадикалнијој варијанти некад у будућности понови сценарио етничких чишћења и/или одласка Срба по узору на сценарио Туђманове Хрватске. Дакле, није реч о томе да се од протектората Босне и Херцеговине направи некаква балканска Белгија или Швајцарска, што су били увредљиви изговори западних планера у виду политике „штапа и шаргарепе“.

Ричард Холбрук се јавно кајао због тога што је уопште и признато да Република Српска постоји под својим изворним српским именом. Високи представник за Босну и Херцеговину Педи Ешдаун је 18. децембра 2004. изјавио да је „могуће укидање Републике Српске“, а бивши високи представник Вофганг Петрич је 2014. објавио како је време за укидање ентитета и успостављање регија.

За укидање Републике Српске залагала се и Бискупска конференција Босне и Херцеговине (Црква у Хрвата). Наиме, након редовног заседања Бискупске конференције Босне и Херцеговине у Сарајеву (27–29. октобар 2005), римокатолички бискупи су 29. октобра 2005. упутили предлог под насловом „Босна и Херцеговина – извор нестабилности и пријетња миру, или будућа чланица Еуропске уније“. Кардинал Винко Пуљић, врхбосански надбискуп, упознао је јавност да је Бискупска конференција Босне и Херцеговине за овај предлог добила подршку Ватикана. Овим документом је тражено друштвено-правно преуређење Босне и Херцеговине, предложено је укидање оба ентитета: Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине.

Овај предлог који је био неприхватљив и за политичке представнике Хрвата у Босни и Херцеговини – није ни разматран као опција за преуређење овог протектората. Кардинал Пуљић је касније признао да је инспирацију за унутрашњу прекомпозицију Босне и Херцеговине имао у аустроугарској административној подели те окупиране покрајине. Био је и 2014. разочаран што је предлог Бискупске конференције Босне и Херцеговине из октобра 2005. пропао јер га нико није прихватио. Дакле, аустроугарски фактор присутан је и сто година од распада Аустро-Угарске и најуже је повезан с данашњом немачком, аустријском, великохрватском и ватиканском политиком.

Света столица је такође остала доследна политици рушења српске и југословенске државности. Ватикан је с nelaгодом гледао на територијално проширење Краљевине Србије у Балканским ратовима (1912–1913), радио је на томе да Аустроугарска збрише Краљевину Србију (1914–1918), деловао је да спречи југословенско уједињење после Првог светског рата (1918), залагао се за разбијање Краљевине Југославије (1941), предњачио је у разградњи социјалистичке Југославије и војном кажњавању Срба (1991–1995), подржао је сецесију Црне Горе из заједничке државе са Србијом (2006). Ватикан не прихвата да православни Срби било где доминирају над римокатолицима. Стога не треба да чуди што је Ватикан 2005. био за укидање Републике Српске.

Истоветне или сличне ставове имају бошњачки лидери. Члан председништва Босне и Херцеговине Сулејман Тихић је у новембру 2005. пред Уставним судом Босне и Херцеговине покренуо поступак за укидање имена Република Српска. Потом је 2006. повукао ову иницијативу јер на „укидање РС и њено развлашћење треба ићи постепено“. Харис Силајдџић је као члан Председништва Босне и Херцеговине поновио став (2007): „Циљ ми је укинути Републику Српску“. Он се 2010. и у својству председника Председништва Босне и Херцеговине залагао за укидање ентитета. Бакир Изетбеговић је и 2019. претио да би Странка демократске акције пред Уставним судом БиХ могла тражити да се преиспита име Република Српска.

Очита је константа у којој се виде непрестане претње, црни сценарији, разбијачка решења, рушилачке тенденције, а сва та деструкција усмерена је против Републике Српске и српског народа. Насупрот томе, Република Српска је оаза мира, фактор стабилности у Босни и Херцеговини. Република Српска је за Србе исто оно што и Израел за Јевреје – гаранција да никада више неће бити геноцида над Србима западно од Дрине. Република Српска нуди разумна решења, потпуно другачији дискурс.

С тим у вези, Република Српска већ деценију и више предлаже повратак изворним дејтонским принципима како би Босна и Херцеговина како-тако опстала. То се, нажалост, неће догодити. Самим тим што се Републици Српској неће вратити ингеренције које су јој одузете, нема повратка ни изворним дејтонским принципима. Стога ће између Републике Српске и Федерације БиХ опстати трајна тензија, а у Федерацији БиХ таква тензија неће престати између Хрвата и Бошњака.

Инцкова последња одлука само је потврда да је Босна и Херцеговина тамница народа, коју је он сам на крају мандата претворио у ментални концентрациони логор. У историјском смислу ништа ново. Тако је од Калаја до Инцка, осим у време југословенске државе. Да би се народ ослободио тих Инцкових окова, најсрећније решење би било да се Босна и Херцеговина раздружи по чешкословачком моделу. То, чини се, и јесте виђење државног руководства Републике Српске уколико не дође до повратка дејтонским принципима.

Дакле, Република Српска би својом прогресивном политиком могла помоћи свим грађанима Босне и Херцеговине да се разреше тескоба које са собом носи босанскохерцеговачка тамничка кугла, свезана око ноге свим

грађанима. Раздруживање Босне и Херцеговине по чешкословачком моделу било би за сва три народа (Србе, Бошњаке и Хрвате) ослобођење, демократско збацивање окова званог протекторат Босна и Херцеговина, коначно разрешење с „духовним сатирањем“ које предуго траје.

Треба се надати да ће у ближој будућности нарасти демократски потенцијал бошњачких лидера и самоспознаја ћорсокака у који су сами себе довели, притом заведени непријатељским даровима њихових међународних спонзора који их само користе за дестабилизацију постјугословенског простора. Уколико пак до тога не дође, Република Српска треба да искористи погодан моменат да сама изабере пут изласка из босанскохерцеговачког протектората у ком се ником не пише добро.

Правично решење било би да Република Србија, Република Српска и Црна Гора створе заједничку државу. Такво решење било би гаранција миру, стабилности и прогресу на постјугословенском простору, а и шире.

Александар РАКОВИЋ

ДРЖАВНОСТ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ И ИСТОРИЈСКО ПРАВО НА САМОСТАЛНОСТ

1. Србија и Црна Гора су у 19. веку установиле модерну српску државност с два државна центра.
2. Уједињењем Црне Горе са Србијом 26. новембра 1918. два типа српске државности су уједињена у државност Србије.
3. Стварањем Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца/Југославије 1. децембра 1918. државност Србије уздигнута је у државност Југославије, с територијом која је проширена шесто километара на Запад, са Шапца на Алпе.
4. Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца и у међународном поретку сматрана је изданком Краљевине Србије и њене државности.
5. Дакле, српска и југословенска државност су једна те иста државност. Југословенска државност је фаза развоја српске државности.
6. Та фаза државности која обухвата простор од Триглава до Ђевђелије углавном се окончава 1991/92. разбијањем СФР Југославије.
7. Током стварања новог поретка на простору Југославије, Република Српска Крајина 1991. обнавља српску државност а Република Српска 1992. обнавља такође српску државност, а обе у оквиру југословенске државе.
8. Пошто су у Уједињеним нацијама 1992. признате сецесионистичке републике Словенија, Хрватска и тзв. Босна и Херцеговина и након што су Србија и Црна Гора створиле СР Југославију, Република Српска Крајина и Република Српска обновиле су српску државност чији је идентитет утемељен у државности Србије из 19. века.
9. Символи, елементи и критеријуми државности Републике Српске и Републике Српске Крајине су преузети из државности Краљевине Србије – застава, грб, химна, валута, војска.
10. У исто време, Република Србија није обновила државност Краљевине Србије ни по симболима, ни по елементима ни по критеријумима државности, већ је с Црном Гором наставила да негује југословенски тип др-

жавности као једне фазе у оквиру српске државности – с југословенском заставом и химном, па чак и грбом као даљим изданком грба Краљевине Југославије.

11. Република Србија – у оквиру СР Југославије и Државне заједнице Србија и Црна Гора – није до 2004. укинула грб социјалистичке Републике Србије, већ је те године Народна скупштина Републике Србије донела препоруку да се уместо грба СР Србије као државни симбол користи грб Краљевине Србије.

12. Република Србија је тек 2006. до краја обновила симболе, елементе и критеријуме државности Краљевине Србије – грб, заставу с грбом и химну – чиме је у симболичком виду обновљена српска државност створена у 19. веку, а напуштена југословенска државност као једна фаза српске државности.

13. Дакле, Република Српска је 1992. обновила идентитет државности Краљевине Србије, а Република Србија обновила је идентитет државности Краљевине Србије чак 14 година касније односно 2006.

14. Очито је, дакле, да су Република Србија и Република Српска – по свом идентитету – две Србије.

15. Због тога су терором и притисцима окупационих гувернера у пројекторату БиХ (тзв. високих представника) и судским одлукама званичног Сарајева укидани симболи, елементи и критеријуми државности Републике Српске који сежу у 19. век, а у том смислу посебно су видљиви укидање валуте, војске, грба и химне „Боже правде“.

16. С тим у вези, једини правичан одговор Републике Српске је повратак свих симбола, елемената и критеријума државности српског народа који сежу у 19. век и на чијим темељима је створена Република Српска.

17. Због очите двовековне традиције идентитета своје државности, Република Српска не може бити нипошто третирана као „сепаратистичка територија“ јер је њен државни идентитет знатно старији од протектората БиХ у који је Република Српска гурнута насиљем међународне заједнице.

18. Република Српска има непорециво историјско право на самосталност.

19. Руководство Републике Српске понудило је да се дође до разумног решења и да се у оквиру „изворног тумачења“ Дејтонског мировног споразума, Босна и Херцеговина устроји као унија два сасвим самостална субјекта – Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине.

20. Република Српска дакле своју државну самосталност може имати у оквиру лабаве уније БиХ.

21. Међутим, уколико се то не покаже као могуће решење, Република Српска своју државност може остварити и сасвим самостално или као део ширих српских интеграција.
22. С обзиром на то да су Република Србија и Република Српска две Србије, оне могу наставити под тим кровом као јединствена Србија: или као унитарна држава или као Савезна Република Србија коју би чиниле Република Србија и Република Српска.
23. На видiku је, надамо се, моменат када ће Црна Гора обновити српску државност Краљевине Црне Горе. Стога ће поново бити могуће да се размишља о Његошевој визији „све Србије од Дунава до мора“ (*Горски вијенац*, Беч 1847, страна 3).
24. Не постоји нико ко би нама Србима могао да ускрати право да мислимо, говоримо и радимо на томе да српски народ оствари државно јединство. Стога само треба да наставимо путем којим смо кренули.
25. Србија, Српска и Црна Гора биће слободне и уједињене.

Александар РАКОВИЋ

НОВИ ПОРЕДАК И СРПСКО ПИТАЊЕ

Иако су наши преци током највећег дела 20. века били уверени да је југословенски оквир најбољи за свесрпске интеграције – то се, видели смо и осетили смо – показало као потпуно погрешно.

Иностранци фактори и домаћи сепаратисти (Хрвати, муслимани, ВМРО, Словенци, црногорски конвертити и албански терористи) учинили су све да југословенска држава за Србе постане разочарање, па чак и патња, како због физичког страдања српског народа тако и због оправданог осећаја да српско питање у 20. веку није решено на праведан начин.

Но, у међународном правном поретку, југословенска државност била је наставак српске државности која је 1918. са Шапца проширена на Алпе, с Дрине на Јадранско море, из Врања на велика језера у Македонији (Охридско, Преспанско и Дојранско).

Након разбијања југословенске државе (1991/92. и 2006), српска државност је, сигуран сам, само привремено удаљена с јадранске обале.

Улога интелектуалаца треба да буде слободно исказивање ставова и давање путоказа којим би требало да успоставимо, односно вратимо јединствену српску државност на макар половини некадашње Југославије. Не распарчану на две српске државе (Србију и Српску) и једну „полусрпску“ (Црну Гору), већ треба да створимо јединствену српску државу за коју је сасвим логично да се зове Србија, било да је реч о унитарној уједињеној Србији или Србији као савезној републици коју би чиниле Република Србија, Република Српска и Црна Гора.

То уједињење је природан циљ којем треба да тежимо и да на њему свакога дана радимо на свим пољима. Све остало може довести до стварања конвертитиских идентитета као у Црној Гори или међусрпских сепаратизама који би од Србије и Српске да направе Грчку и Кипар.

Нема никакве потребе за „грчко-кипарским моделом“ јер Србија и Српска у себи већ имају изграђен истоветан српски државни идентитет који црпе из државног идентитета Краљевине Србије. То су данас, дакле, обе Србије које треба да буду јединствена Србија. Ако су две Немачке могле да се уједине у јединствену Немачку, нема разумног оправдања да обе Србије остану ван јединственог оквира уједињене Србије. Притом, Црна Гора не сме да буде наша Аустрија.

Племенита је и исправна Његошева визија „све Србије од Дунава до мора“ (*Горски вијенац*, Беч 1847, страна 3). Данас је то оквир од Апатина на северу до Бара на југу, од Босанске Крајине на западу до Тимочке Крајине на истоку. Обавезује нас венчање Црне Горе с Јадранским морем, откад је

књаз Никола Петровић Његош у јануару 1878. ушао у море код ослобођеног Бара, клекао, бацио бурму у воду и рекао: „Вјенчавам те српско море са слободом Црне Горе“. Море од Бара до Суторине (односно херцеговачког приморја) је српско.

На путу до тог циља – до уједињења – требало би остварити повратак Косова и Метохије у правни поредак Републике Србије, обнову српске државности Црне Горе и раздруживање Републике Српске из наметнуте творевине тзв. БиХ. То можда делује далеко, али не мора да буде.

Глобалне турбуленције и стварање нових поредака пружају шансу за ближа и бржа решења. Србије 1915. није било, а већ 1918. створила је велику државу од Триглава до Ђевђелије.

Српски народ је из оба светска рата изашао као победник, остварио је државно и национално јединство, али није добро организовао заједничку државу – или својом непажњом или туђим наметањем.

Специјална војна операција у Украјини и глобално престојавање отворили су врата стварању новог поретка. Верујемо да ће то бити праведнији поредак. Светске турбуленције треба да посматрамо преко малих екрана, али не као пасивни гледаоци. Могу се можда, услед глобалних прилика, само краткотрајно отворити врата за праведно решење српског питања. Стога активно промишљајмо како да, у том случају, дођемо до српског уједињења. Искористимо сваки секунд.

Наше намере су миротворне. Српско уједињење је свети циљ. Речи председника Милорада Додика да је 21. век – „век српског уједињења“ обавезујуће су за српске родољубе.